

Nr 94.

Av herr **Wagnsson m. fl.**, *angående inrättande av en latinlinje vid gymnasiet i Västervik.*

Efter genomförandet av 1927 års läroverksreform kommer Västervik att bli den enda gymnasiestad i landet som saknar latinlinje. Motivet för stadens placering i denna oförmånliga undantagsställning torde uteslutande ha varit hänsynstagande till det relativt ringa elevantalet. Tillströmningen av elever beror emellertid till stor del av de studiemöjligheter, ett läroverk erbjuder. Många föräldrar i Västervik med omnejd sända med stora ekonomiska uppoffringar sina barn till andra läroverksstäder, där den för dessa elevers fortsatta utbildning nödvändiga latinlinjen finnes.

I all synnerhet har behovet av en latinlinje vid Västerviks läroverk blivit kännbart sedan gymnasierna öppnats även för flickor. Enligt vad som framgår av den statistik, som återfinnes i bilagan till denna motion, valde blott $\frac{1}{7}$ av de flickor, som 1926 avlade studentexamen i vårt land, reallinjen. Skall för Norra Kalmar läns vidkommande talet om flickornas förbättrade utbildningsmöjligheter bli en realitet, måste enligt vårt förmenande vid Västerviks-läroverket öppnas en latinlinje.

Stadens storlek synes också motivera denna åtgärd. Folkmängden där var 1 januari 1927 12,407. Västervik kommer alltså i fråga om invånarantal framför åtskilliga städer med dubbla gymnasielinjer. Dessutom ligga i Västerviks närhet köpingen Gamleby samt flera brukssamhällen såsom Ankarsrum och Överum.

Avståndet från Västervik till andra gymnasiestäder är också betydande. Till Linköping, närmaste läroverk med latinlinje, är det 12 mil, till Eksjö 13 mil, till Norrköping 14 mil och till Kalmar 18 mil.

Inom staden med omnejd har ett starkt intresse varit till finnandes för inrättandet av en latinlinje. Att detta icke skett på kommunens bekostnad torde i första hand berott därpå, att staden varit — och är — hårt skattetyngd.

Därest en latinlinje skall inrättas, synes denna böra göras 4-årig. Samtidigt bör emellertid övervägas, om icke reallinjen lämpligen bör göras 3-årig. Ur ortsbefolkningens synpunkt vore det otvivelaktigt bäst, om latinlinje med grekiska kunde inrättas. Skulle emellertid detta av kostnadsskäl icke anses lämpligt, torde en latinlinje utan grekiska dock böra inrättas.

Med stöd av vad ovan anförts och under hänvisning till den utredning, som såsom bilaga fogas vid denna framställning, få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning om huruvida vid Västerviks allmänna läroverk successivt från läsåret 1929—1930 måtte inrättas en latinlinje samt för 1929 års riksdag framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 20 januari 1928.

Ruben Wagnsson.

Erik Anderson,

Uno Wikström.

Hägelåkra.

Petrus Nilsson.

Carl Boberg.

Bilaga.

P. M.

rörande latinynasium i Västervik, utarbetad av läroverksadjunkt Magnus Hallberg.

Tablå över antalet lärjungar, som avlagt studentexamen i Sverige år 1926. Siffrorna hämtade ur Statistisk årsbok 1927. Tab. 229.

Manliga		Kvinnliga		Tillsammans		
Real	Latin	Real	Latin	Real	Latin	Summa
1,002	944	84	505	1,086	1,449	2,535

Av dessa siffror framgår

1) att blott 42,8 procent voro realare, medan 57,2 procent voro latinare. Dessa siffror komma utan tvivel att förskjutas till latinlinjens fördel, så snart flickorna mera allmänt vunnit inträde i statsgymnasierna. Härav följer, att ett gymnasium med enbart reallinje måste ur statsekonomisk synpunkt betecknas som den ofördelaktigaste gymnasieformen.

2) att av flickorna blott den ringa procenten 14,3 eller $\frac{1}{7}$ voro realare, medan 85,7 procent eller $\frac{6}{7}$ voro latinare, vilket bestyrker ovanstående kalkyl om den ensidiga reallinjens svaghet ur statsekonomisk synpunkt.

Ett gymnasium med enbart reallinje är statsfinansiellt sett knappt försvarligt. Ett gymnasium med båda linjerna kommer att ställa sig långt mer ekonomiskt. Jämför sista tablan i denna bilaga utvisande den procentuella ökningen i statsutgifterna, som en latinlinje här skulle komma att medföra.

Tablå över elevantalet vid Västerviks gymnasium under 10-årsperioden 1918—1928. Siffrorna inom parentes ange antalet flickor.

	Ring I	Ring II	Ring III	Ring IV	Summa
1918—19	14	18	8	10	50
1919—20	18	11	18	8	55
1920—21	19	17	11	18	65
1921—22	21	18	15	10	64
1922—23	16	20	12	14	62
1923—24	21 (2)	21 (1)	17 (1)	10	69 (4)
1924—25	22 (2)	24 (5)	17 (1)	16 (1)	79 (9)
1925—26	23 (2)	21 (2)	18 (6)	17 (1)	79 (11)
1926—27	11	18 (4)	16 (2)	19 (6)	64 (12)
1927—28	13 (2)	8	19 (4)	18 (3)	58 (9)
Summa elever under 10-årsperioden 645 (45)					
Medeltal per år 64,5 (4,5)					

En latinlinje kan beräknas höja lärjungeantalet med omkr. 50 procent, särskilt genom tillströmning av flickor och ungdom från landsbygden, och sålunda göra gymnasiet ekonomiskt mera berättigat.

Timplan för gymnasium med 4-årig reallinje och 4-årig latinlinje.

Förutsättning: Latinlinjen har i vissa ämnen samläsning med reallinjen, vilken anordning i olika utsträckning tillämpas vid åtskilliga mindre läroverk, Hudiksvall, Luleå, Visby m. fl.

Siffrorna ange antalet erforderliga veckotimmar (i läsämnen).

	Nuvarande reallinje	Önskad latinlinje	
		Utan grekiska. Ökning	Med grekiska. Ökning
Ring I	28	11	11
» II	29	9	9
» III	31	13	20
» IV	31	14	21
Summa	119 lästim.	47 lästim.	61 lästim.

Av ovanstående tablå framgår, att den verkliga ökningen av gymnasiets timantal skulle bli 47 veckotimmar, om grekiska icke läses, 61, om grekiska medtages.

De ekonomiska konsekvenserna av denna ökning i timantalet belysas av nästföljande tablå.

Ekonomiska konsekvenser.

Den tjänstgöring med 119 lästimmar, som f. n. ingår i realgymnasiets timplan, bestrides dels av rektor med 13 timmar, dels av 4 lektorer med 4 ggr 21 timmar, tillsammans 97, varjämte återstående 22 timmar fördelas på adjunkter. Latinlinjens ökade behov av lärarkrafter skulle nu ställa sig på följande sätt.

Alternativ I. Latinlinje utan grekiska.

Veckotimmarnas antal 166. Den ökade tjänstgöringen på 47 timmar kan tänkas fördelad på 1 ny lektor (21 tim.) och 1 ny adjunkt (26 tim.).

Kostnad: Lektor 5,800 kronor, adjunkt 4,300 kronor, summa 10,100 kronor.

Alternativ II. Latinlinje med grekiska.

Veckotimmarnas antal 180. Den ökade tjänstgöringen på 61 timmar kan tänkas fördelad på 1 ny lektor, 1 ny adjunkt samt timplärare (14 tim.).

Kostnad: Lektor 5,800 kronor, adjunkt 4,300 kronor, timplärare 14 veckotimmar 1,960 kronor, summa 12,060 kronor. Eventuellt 2 lektorer och 1 adjunkt, i vilket fall kostnaden skulle bli 15,900 kronor.

Såsom framgår av timplanen erfordras för de 2 första åren blott 1 ny lärarekraft.

Tablå utvisande den procentuella ökningen i statsutgifterna för Västerviks gymnasium, som en latinlinje skulle medföra.

Jämför föregående tablå.

Undervisningen i det nuvarande gymnasiet uppehålls genom rektor, 4 lektorer och 1 adjunkt. Kostnad: 5 ggr 5,800 kronor plus 4,300 kronor, tillsammans 33,300 kronor.

Latinlinje utan grekiska: 10,100 kronor. Kostnadsökning 30,3 procent.

Latinlinje med grekiska: Alternativ: lektor, adjunkt, timplärare 12,060 kronor. Kostnadsökning 36,2 procent. Alternativ: 2 lektorer, adjunkt 15,900 kronor. Kostnadsökning 47,7 procent.

Under förutsättning att ökningen i tjänstgöring till någon del komme att bestridas av kvinnlig lärare, bleve ju kostnaderna något mindre.